

Oparty na korpusie analizator fleksyjny polszczyzny lat 1830-1918

Magdalena Derwojedowa

Instytut Języka Polskiego
Uniwersytet Warszawski

Przestrzenie humanistyki cyfrowej
Korpusy diachroniczne polszczyzny
Katowice, 24-25 kwietnia 2017

Automatyczna analiza fleksyjna tekstów polskich z lat 1830-1918 z uwzględnieniem zmian w odmianie i pisowni (2013–2016; DEC-2012/07/B/HS2/00570)

- koncepcja leksykograficzna opisu zmian pisowni i fleksji w (elektronicznym) słowniku gramatycznym
- zrównoważony i oznakowany korpusu tekstów (1 mln segmentów)
- wzorce paradygmatyczne aktywne w badanym okresie
- systematyka kategorii fleksyjnych i ich wartości
- schemat opisu zjawisk ewolucyjnych w słowniku elektronicznym
- poszerzenie słownika analizatora morfologicznego o słownictwo dawniejsze

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

Część I

Korpus

„...jest to interes miljonowy i traktujemy go poważnie”

S. Barszczewski, „Eliksir profesora Bohusza. Powieść”, Warszawa: Gebethner i Wolff 1913

Pod lupą i przez lunetę

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- 2 Nanostruktura
- 3 Mikrostruktura
- 4 Makrostruktura

Zestaw znaków

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Objętość

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

110 (109) różnych znaków:

- litery alfabetu polskiego: a, ą, b, c, ć, d, e, ę, f, g, h, i, j, k, l, ł, m, n, ó, o, p, ó, p, q, r, s, ś, t, u, v, w, x, y, z, ź, ż A, Ą, B, C, Ć, D, E, , F, G, H, I, J, K, L, Ł, M, N, Ó, O, P, Ó, P, Q, R, S, Ś, T, U, V, W, X, Y, Z, Ź, Ż
- litery łacińskie z diakrytami: á, à, â, ä, č, ç, é, è, ê, ë, ñ, ò, ô, ö, š, ü, ž, Ä, É, È, Ö
- inne znaki literowe: ə, ɔ
- litery greckie: α, β, γ, Δ, δ, θ, π, ρ, τ, ω
- litery cyrylicy: а, г, д, е, і, к, о, р, с, у, х, я, В, К, О, Р, С, Т
- znaki nieliterowe: ^, x, <, =, |, °, _ , - , , , ; , : , ! , ? , / , . , : , ' , ' , ' , " , " , " , « , » , ( ) , [ ] , { } , § , * , \ , , # , % , + , ± , − , ...
- cyfry arabskie: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
- inne znaki: ², ½, °

Cytaty, elementy obce

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- litery greckie w formułach i wzorach,

(1) *prawdopodobieństwo trafienia celu ($x^2 - x^1$) będzie wynosić $\alpha^2 - \alpha^1/2\pi$ (1916_1.2)*

(2) *$MC^2 = mc^2 = 2a$ (1912_1.1)*

- nazwy własne, np. *Göthe, Blücher, Molière*

- tytuły

(3) *Der gute Fridolin und der böse Dietrich (1911_3.1)*

- wyrażenia,

(4) *C'est bête!* (1865_5.1)

(5) *„Es ist im Gegentheil ganz natürlich”* (1881_1.1)

Mikrostruktura

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

2 Nanostruktura

3 **Mikrostruktura**

4 Makrostruktura

Próbki

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- tekst
- metryczka
- źródło (skan; , pdf, .jpg, DjVu)
- w wersji roboczej również plik korekty

Makrostruktura

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróznicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

2 Nanostruktura

3 Mikrostruktura

4 Makrostruktura

- Budowa korpusu
- Próbkki w poszczególnych latach
- Popularnonaukowy
- Drobne wiadomości prasowe
- Publicystyka
- Proza
- Dramat
- Zróznicowanie stylistyczne korpusu
- Autorzy
- Biblioteki
- Miejsce wydania

Budowa korpusu

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- 1000 próbek gronowych
- 1000 słów w próbce
- 5 stylów [SFPW]
  - 1 popularnonaukowy
  - 2 drobne wiadomości prasowe
  - 3 publicystyka
  - 4 proza artystyczna
  - 5 dramat artystyczny

Próbki w poszczególnych latach

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

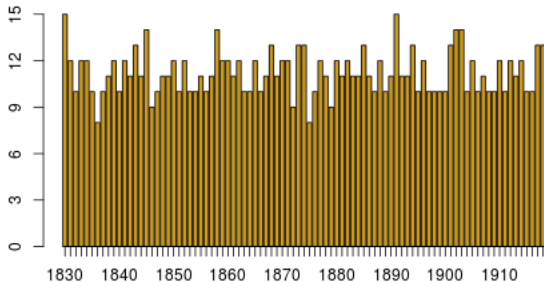
DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

Popularnonaukowy

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- podręczniki
- monografie
- artykuły w czasopismach (111):
  - „Biblioteka warszawska” (1841-1914; 17)
  - „Kosmos” (od 1876; 10)
  - „Ateneum” (1876-1901; 7)
  - „Wszechświat” (od 1882; 6)
- liczba nierozpoznanych:
min — 13
max – 253

Drobne wiadomości prasowe

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- krótkie informacje z prasy codziennej, największych miast
- artykuły z prasy ukazującej się 2 razy w tygodniu
- artykuły z tygodników i dwutygodników
- bardzo zróżnicowany regionalnie
- najczęstsze źródła:

„Gazeta Lwowska” 16

„Gazeta Warszawska” 13

„Kurier Warszawski” 8

„Tygodnik Petersburski” 7

„Czas” 5

„Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznańskiego”, 4

„Gazeta Polska”, „Dziennik Poznański”

- liczba nierozpoznanych:
min — 23
max — 253

Publicystyka

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- książki (113)
- prasa i czasopisma (87)
  - „Wiadomości polskich” (6)
  - „Rozwaga”, „Przeglądu Tygodniowego Życia Społecznego, Literatury i Sztuk Pięknych”, „Naród” (4)
- 70 tekstów anonimowych
- liczba nierozpoznanych:
min — 9
max – 182

Proza

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- powieści
- opowiadania
- powieści poetyckie, poematy epickie („proza wierszowana”)
- liczba nierozpoznanych
min — 7
max — 208

Dramat

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- dramaty
- wodewile
- libretta operetkowe
- utwory wierszowane (78)
- liczba nierozpoznanych
min — 10
max — 280

Zróżnicowanie stylistyczne korpusu (MDS)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

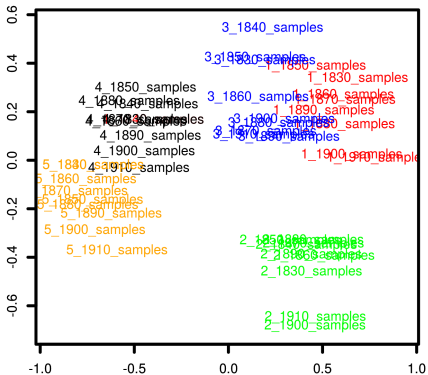
DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

Autorzy według liczby cytowań

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

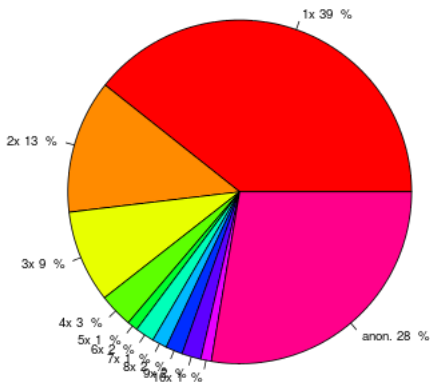
Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

liczba wystąpień/liczba autorów

Biblioteki (59)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

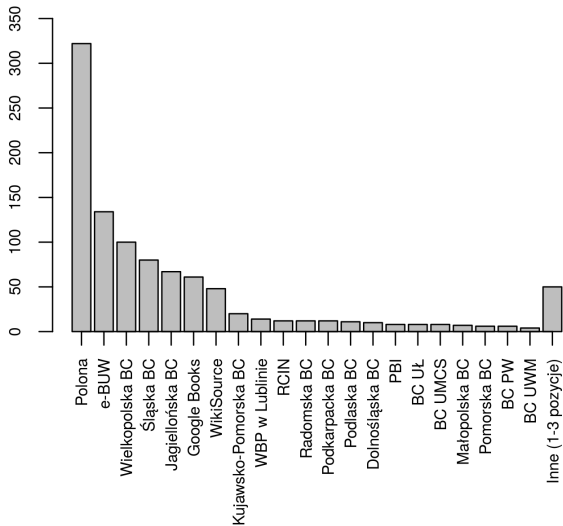
DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

Miejsce wydania

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Nanostruktura

Zestaw znaków

Obce

Mikrostruktura

Makrostruktura

Budowa

P/R

PN

DWP

PUB

PR

DR

Zróżnicowanie stylistyczne

Autorzy

Biblioteki

Miejsce

- 166 różnych miejsc
- najczęstsze:

miejsce wyd.	pn	dwp	pub	pa	dr	
Warszawa	390	116	75	53	90	56
Lwów	156	30	21	37	28	40
Kraków	114	23	12	29	14	36
Poznań	71	11	24	16	6	14
Paryż	60	6	–	32	10	12
Wilno	50	2	6	1	24	17

Analizator

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

Część II

Analizator

Morfeusz 2.0

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830–1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

- analizator polszczyzny współczesnej [Woliński 2006, Woliński 2014]
- oparty na SGJP (2, 3)
- wykorzystywany w różnych narzędziach
- wyposażony w moduł analizy i syntezy

Analiza morfologiczna

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

diachronia wzniosła niczym symfonia

Morfeusz analyzer, version: 1.9.2...

```
[0, 1, diachronia, diachronia, subst:sg:nom:f, nazwa pospolita, _]  
[1, 2, wzniosła, wznieść, praet:sg:f:perf, _, _  
  1, 2, wzniosła, wzniosły, adj:sg:nom.voc:f:pos, _, _]  
[2, 3, niczym, nic, subst:sg:inst:n2, _, _  
  2, 3, niczym, nic, subst:sg:loc:n2, _, _  
  2, 3, niczym, niczym:j, conj, _, _  
  2, 3, niczym, niczym:p, prep:nom, _, _]  
[3, 4, symfonia, symfonia, subst:sg:nom:f, nazwa pospolita, _]
```

Synteza morfologiczna

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

Morfeusz generator, version: 1.9.2...

```
[diachronie, diachronia, subst:pl:acc:f, nazwa pospolita, _  
diachroniom, diachronia, subst:pl:dat:f, nazwa pospolita, _  
diachronii, diachronia, subst:pl:gen:f, nazwa pospolita, hom.  
diachroni j, diachronia, subst:pl:gen:f, nazwa pospolita, arch. | char.  
diachroniami, diachronia, subst:pl:inst:f, nazwa pospolita, _  
diachroniach, diachronia, subst:pl:loc:f, nazwa pospolita, _  
diachronie, diachronia, subst:pl:nom:f, nazwa pospolita, _  
diachronie, diachronia, subst:pl:voc:f, nazwa pospolita, _  
diachronię, diachronia, subst:sg:acc:f, nazwa pospolita, _  
diachronii, diachronia, subst:sg:dat:f, nazwa pospolita, _  
diachronii, diachronia, subst:sg:gen:f, nazwa pospolita, _  
diachronią, diachronia, subst:sg:inst:f, nazwa pospolita, _  
diachronii, diachronia, subst:sg:loc:f, nazwa pospolita, _  
diachronia, diachronia, subst:sg:nom:f, nazwa pospolita, _  
diachronio, diachronia, subst:sg:voc:f, nazwa pospolita, _]
```


Analiza tekstów 1830-1918 z zachowaniem pisowni i fleksji

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

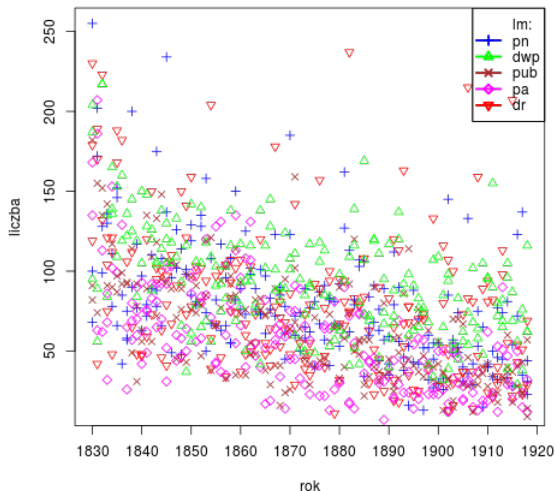
Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

Nierozpoznane segmenty w próbkach stylami, całość

Klasyfikacja nierozpoznanych segmentów

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830–1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

- jawne błędy (*Tym, Mexyku, zęka, drugim*)
- elementy obce (*Vorwärts, $MC^2 = mc^2 = 2a$, Körösz-Mözö*; [Saloni 1973])
- odmienne postaci ortograficzne: (*fenyga, xiężyców, drótém, nizkiéj, geniuszów, fantazyje, sukcesorowi, talérez, zdawna*)
- odmienne postaci fleksyjne (*namiętnościów, żadnéj, dalszém, pertowémi*)
- warianty derywacyjne: *kulturną, abchazyjski*

Zmiany: postać rdzenia

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

	<u>l. p.</u>	<u>l. m.</u>
M.	wexel	wexle
D.	wexla	wexli wexłów
C.	wexlowi	wexlom
B.	wexel	wexle
N.	wexlem	wexlami
Ms.	wexlu	wexlach
W.	wexlu	wexle

odsyłacz: wariant pisowni: **wexsel**

Zakończenia

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830-1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

	l. p.	l. m.
M.	komisja komisya <i>f1840</i>	komisje komisye <i>f1840</i>
D.	komisji komisyi <i>f1840</i>	komisji komisyi <i>f1840</i> komisyj <i>char. arch.</i>
C.	komisji komisyi <i>f1840</i>	komisjom komisjom <i>f1840</i>
B.	komisję komisję <i>f1840</i> komisją <i>f1840</i>	komisje komisye <i>f1840</i>
N.	komisją komisją <i>f1840</i>	komisjami komisjami <i>f1840</i>
Ms.	komisji komisyi <i>f1840</i>	komisjach komisjach <i>f1840</i>
W.	komisjo komisyo <i>f1840</i>	komisje komisye <i>f1840</i>

Synkretyzmy

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Morfeusz

Morfeusz 2.0

Analiza morfologiczna

Synteza morfologiczna

Analiza 1830–1918

Klasyfikacja
nierozpoznanych
segmentów

Zmiany

Postać rdzenia

Zakończenia

	l. p.					l. m.			
	m1	m2	m3	n1,n2	ż	p1	m1		pozostałe
							ndepr	depr	
M./(W.)	mały		małe	mała	mali	małe			
D.	małego małego <i>f1830</i>			małej małej <i>f1830</i>	małych				
C.	małemu			małej małej <i>f1830</i>	małym				
B.	małego małego <i>f1830</i>	mały	małe	małą małą <i>f1830</i>	małych	małe			
N.	małym			małą małą <i>f1830</i> małą <i>f1830</i>	małymi małymi <i>f1830</i> małymi <i>f1830</i>				
Ms.	małym			małej małej <i>f1830</i> małej <i>f1830</i>	małych				

Udostępnianie

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Udostępnianie

- analizator
  - przez www
  - jako program do pobrania
- korpus
  - przez wyszukiwarkę sieciową marasca [Bień 2011, Bień 2012]
  - do pobrania

Zamiast zakończenia

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Udostępnianie

„Pragnienie wiedzy i dążność do jego zaspokojenia właściwą jest tylko człowiekowi, i to człowiekowi wyższemu, świadomemu.

Niechaj tedy większość ogółu ukształconego [...] szuka w nauce jedynie tylko pożytku i wygody.

Znajdzie się zawsze pewna liczba dziwaków, szukających w nauce jedynie wiedzy i rozszerzenia swych widnokręgów umysłowych.

W tej zaś liczbie będzie też mała garstka dziwaków w kwadracie, którzy uznają język za przedmiot godny badania, a więc językoznawstwo za naukę, uprawnioną z innymi naukami.”

J.N. Baudouin de Courtenay,
„O zadaniach językoznawstwa”

Bibliografia I

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Udostępnianie

Bień, J.S. *Efficient search in hidden text of large DjVu documents*, [w:] *Advanced Language Technologies for Digital Libraries, Lecture Notes in Computer Science (Theoretical Computer Science, General Issues)*, 6699, Springer, s. 1-14.

Bień, J.S. *Skanowane teksty jako korpusy*, „Prace Filologiczne” LXIII, s. 25-36.

Derwojedowa, M., W. Kieraś, D. Skowrońska, R. Wołosz, *Współczesne narzędzia leksykograficzne a analiza tekstów dawniejszych*, „Polonica”, XXXIV, s. 21-27.

Derwojedowa, M., D. Skowrońska, W. Kieraś, *Korpus polszczyzny XIX wieku – od mikrokorpusu do korpusu średniej wielkości*, „Prace Filologiczne” LXV, s. 249-254.

Kučera, K., *Hyperlemma: A Concept Emerging from Lemmatizing Diachronic Corpora*, [w:] Levická, J., R. Garabík (red.), *Computer Treatment of Slavic, East European Languages*, Bratislava, s. 121-125,

Saloni, Z., *Alien Elements in Texts of a Natural Language*, „Biuletyn PTJ” XXXI.

Bibliografia II

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Udostępnianie

Kurcz, I., A. M. Lewicki, J. Sambor, K. Szafran, J. Woronczak, *Słownik frekwencyjny polszczyzny współczesnej*, Warszawa, 1992,

Saloni, Z., M. Woliński, R. Wołosz, W. Gruszczyński, D. Skowrońska, *Słownik gramatyczny języka polskiego*, wyd. III online, 11/2015, <http://sgjp.pl/>, dostęp: codziennie.

Woliński, M., *Morfeusz — a Practical Tool for the Morphological Analysis of Polish*, [w:] Kłopotek, M. A., Wierzchoń, S. T., Trojanowski, K. (red.), *[Intelligent Information Processing and Web Mining, Advances in Soft Computing*, Springer-Verlag, Berlin, s. 503–512.

Woliński, M., *Morfeusz Reloaded*, [w:] Calzolari, N. and K. Choukri, K. and T. Declerck and H. Loftsson and B. Maegaard and J. Mariani and A. Moreno and J. Odiijk and S. Piperidis, *Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation, LREC 2014*, Reykjavík, Iceland, ELRA, s. 1106–1111, <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2014/index.html>, dostęp 10.04.2017.

Tekst

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Ostrzeżenie dla cyklistów. Podpisane grono cyklistów, które w ostatnich dniach przejeżdżało przez Delatyn ostrzega wszystkich cyklistów którzyby tę turę odbywali, by pomijali sklep Narodnej Torhowli zostający pod zarządem niejakiego p. Kwiatkowskiego. Pan ów w stosunku do zatrzymujących się u niego gości, okazał się już kilkakrotnie takim gburem i człowiekiem pozbawionym najprostszych zasad grzeczności. ie wszelki stosunek z nim jest nad wyraz przykry a nieraz wprost kompromitujący. Notatkę tę, którą pomieszczamy równocześnie w »Kole« organie galicyjskiej kolarzy, podajemy do wiadomości kolarzy i turystów z tem przeświadczeniem że oszczędzimy im możliwych nieprzyjemności, o jakie z wojowniczym czy chorym na nerwy p. Kwiatkowskim nie trudno. Edmund Olankowski, Eustachy Turzańsk i Michał Pietrustewicz, Karol Chrzanowski. (1899_2.2)

Metryczka

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

autor:

tytuł: Kronika

data wydania: 1899 (20 lipca)

miejsce wydania: Kołomyja

redaktor: Chrzanowski, Karol

tytuł książki:

tytuł gazety, czasopisma, serii wydawniczej: Głos Pokucki. Tygodnik społeczno-ekonomiczny

nr: R. 1, nr 18

wydawnictwo: Drukarnia A. J. Miziewiczza w Kołomyi

numery stron: 3-4

styl: drobne wiadomości prasowe

źródło: Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

link: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/doccontent?id=35495>

Źródło

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Ostrzeżenie dla cyklistów. Podpisane grono cyklistów, które w ostatnich dniach przejeżdżało przez Delatyn ostrzega wszystkich cyklistów którzyby tę turę odbywali, by pomijali sklep Narodnej Torhowli zostający pod zarządem niejakiego p. Kwiatkowskiego. Pan ów w stosunku do zatrzymujących się u niego gości, okazał się już kilkakrotnie takim gburem i człowiekiem pozbawionym najprostszycy zasad grzeczności, że wszelki stosunek z nim jest nad wyraz przykry a nieraz wprost kompromitujący. No tatkę tę, którą pomieszczamy równocześnie w »Kole« organie galicyjskiej kolarzy, podajemy do wiadomości kolarzy i turystów z tem przeświadczeniem że oszczędzimy im możliwych nieprzyjemności, o jakie z wojowniczym czy chorym na nerwy p. Kwiatkowskim nie trudno.

Edmund Olankowski, Eustachy Turzański Michał Pietrusiewicz, Karol Chrzanowski.

PN: Z. Kramsztyk, „Cel jako wskazówka badania”, Krytyka Lekarska, 1/5, 1897 (13)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst
Metryczka
Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Bo zasadą, podstawą, nauki jest to przekonanie, że świat z całą swoją różnorodnością stanowi jedność i całość. Tym węzłem, który służy do połączenia wszystkich zjawisk świata, jest dla nas zasada przyczyny: zjawisko każde staramy się odnieść do innych zjawisk, z których, jako z przyczyn, koniecznie wypływa; a tak postępując coraz dalej, dążymy do objęcia całości i wierzymy, że na tej, i jedynie na tej, drodze zadanie nauki spełnimy, osiągniemy poznanie zupełne. Ale **plódnem** dla nauki jest i zadanie odwrotne: zasada celu. Chcąc zgłębić jakieś zjawisko, złączyć je z **innemi**, możemy zapytać nie tylko: **z kąd** to zjawisko powstało? ale i: po co ono istnieje, dla jakich innych zjawisk i przedmiotów jest ono **korzystnem**, jakie inne zjawiska od niego zależą, jaki jest cel jego? W wytworach przemysłu ludzkiego to pytanie o cel zawsze wyraźnie stawiamy, a odpowiedź na nie również jest dla nas nauczającą, nieraz i bardziej nauczającą, niż pytanie o przyczynę układu czy zjawiska.

PN: F. Paszkowski, *O topografii gór*, 1830 (253)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst
Metryczka
Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

[...]Dawne te Lawy wulkanicznych roztopionych skał, stanowią osobną i obszerną dzielnicę niepodległą ({{terrains indépendans}}) skał **zagadliwych**, ({{problematiques}}), **iakimi** są Trachyty i **Basalty** ; **massy** lite z **feldspatu** i **Hornblendy**, (**rogomienia**) albo z feldspatu i Augitu{Augit, {{Pyroxène}}) nazwany tak od blasku; więc spolszczyć go można na **blasczeń**.} złożone, które **Cordier** nazwał skałami **ogniorodnemi** ({{roches pyrogènes}}), a które przez niego i przez **Fleriau de Bellevue** **oryktognostycznie** rozkładane{{Journal de Physique}} Tom {LI. LX. i LXXIII.}, dotąd w sposobie powstania **swoiego** nie są **docieczone**. Liczą się one do utworów wulkanicznych, bo neptunicznych pochod **cale wyłączaia**, ale żadnego **niemaia** podobieństwa do Law **teraźnieyszemi gorzelcami** wymiatanych. [...]

DWP: „Przegląd Oświatowy”, 1918 (23)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Śmigiel. Wystawa książek otwartą została w pierwsze święto wielkanocne po sumie na salce Ducha św. na **wikarjacie**. Salka była pięknie przystrojona w biusty sławnych mężów polskich, kwiaty, zieleń, malowanki itd. Zainteresowanie się wystawą z początku niezbyt wielkie rośnie coraz więcej w miarę zapoznawania się z książkami. Najwięcej zajęta wystawa dzieci i młodzieży ze Śmigla i bliższej okolicy. Wystawa pozostawiła korzystne i miłe wspomnienie u wszystkich zwiedzających. Największą w tym zastugę mają pani Ł. i panienki ze Śmigla, które tak szczerze zajęły się i wystawą samą, przystrojeniem stołów i salki, **gustownem** i **pięknem** ułożeniem książek, za co im się szczerza należy podzięka.

DWP: „Gazeta Warszawska” 324, 1 grudnia 1832 (253)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Hollandya. Z Hagi 18 Listopada. — Dnia 17 odczytano w **cytadelli Antwerpskiej następujący** rozkaz dzienny: „Waleczni towarzysze broni! Zbliża się chwila, w **ktoréy** synowie **dawnéj** Batawii nowe **maią** dać dowody **swéy** odwagi i wierności. Wkrótce armia **Francuzka** stanie pod murami **naszemi**, w celu zmuszenia nas siłą oręża do oddania **cytadelli**. **Polegając** na słuszności sprawy **naszéj**, na **waszéy doświadczonej** Odwadze, **waszém** przywiązaniu do Króla i **oyczyzny**, z niewzruszoną stałością oczekiwac będziemy nieprzyjacielskich zastępów. Towarzysze broni! Cała **Hollandya** a nawet cała Europa zwrócone ma na was oczy. Okażcie światu, że **iesteśmy** godni zaufania, **iakie** w nas ulubiony Monarcha pokłada, i postanówmy bić się do ostatniego. Niech **żyje** Król!” (podpisano) Baron **Chassé**.

PUB: „Dla Wszystkich” 6/18, 1918 (9)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Pokuta jest zmianą umysłu. Czy do tego trzeba nam tylko myśli zmienić? **Istotnem** znamieniem pokuty nie jest tylko zmiana umysłu, ale i zmiana czynu. O Józafacie powiedziano: "On zniósł". Oczywiście zmienił się kierunek jego myśli, główną rzeczą jednakże było, że coś robił. Pewien kapitan brał często z sobą na okręt swojego chłopaka, który był zawsze bardzo nieszczęśliwy, ile razy nie pozwolono mu u steru zasiadać i kierować okrętem. Ojciec kazał mu w swojej kajucie sporządzić kółko, którem mógł dowoli obracać. To go bardzo uszczęśliwiło, bo wyobrażał sobie, że kieruje okrętem. Jeżeli zmiana umysłu nie zmienia życia, to jest to także zabawką, jak u tego chłopca. Ale jeżeli wszystkie nasze czyny i dążenia przybrały zupełnie inny kierunek, wtedy jest prawdziwą pokutą. Pokuta wymaga odwagi. Gdym się uczył konno jeździć, spotkałem pewnego razu podczas tej lekcji, doświadczonego człowieka, który mi radził z konia zsiąść i siodło poprawić. Pomyślałem: To łatwo mówić; jeżeli jednak z konia zsiądę, jakże potem znowu nań wsiądę? Więc nie posłuchałem rady i dalej jechałem, skutkiem czego obróciło się po małej chwili siodło i zleciałem na ziemię.

PUB: „Czasopism Naukowy... ” 3/4 1830 (182)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst

Metryczka

Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

(*Wiadomość o uobyczaieniu Afryki*) **Najpiérwsza** iest nieufność zaszczipiona w nich przez nasze zamiary, nieufność zbyt usprawiedliwiona przez nasze postępk. Przez trzy wieki czegożeśmy żądali od Afryki? Nic innego prócz niewolników i złota. **Cożeśmy iéy dali zato** w zamianę? Oto strzelbę i proch, a to dla tego żeby ułatwić **iéy dziecióm wzajemne** siebie wyplenianie; mocne **napoié zniżaiące** ich do zwierząt; kilka przedmiotów płocheho zbytku, bursztyn, ziarnka szklanne, galonowane kapelusze, suknie **szarletańskie**; toż to **iest** wszystko co opłaciło wolność i życie ludzkie! To **téż** oświata **nieiako** chroniąc się przed nami, skryta się w środek ich **kraiu**. To też gdy naród, który bądź przez miłość ludzkości, bądź przez politykę postawiwszy się na czele towarzyskiego poruszenia kuli **ziemnég**, w ostatnich czasach zrobił kilka wspaniałych dążeń, skutek nie zupełnie odpowiedział **iego** staranióm; ukształcenie przezeń wprowadzone **nieprzestąpiło** granic osad **iego**; miasta przezeń zbudowane i zaludnione nieszczęśliwymi wyrwanymi z rąk **ludziokupców**, rozsiały trwogę po **kraiu**;

PA: M. Bałucki, „Grześ niepiśmienny. Powiastka”, 1889 (7)

Morfeusz f-19

Magdalena
Derwojedowa

Tekst
Metryczka
Źródło

Popularnonaukowe

Drobne wiadomości
prasowe

Publicystyka

Proza artystyczna

Są tam i rodzice Grzesia. Piją, jedzą, bo stary wójt pamięta o tem, iżby im na **niczem** nie brakowało; ale markotni, że to Marcin nie Grześ bierze Marynkę. Czują w duszy urazę do syna, że zawiódł ich nadzieje i dał sobie zabrać taką bogatą dziewczynę, jak Marynka.